

VN en cholera

L. Polman

Waren het Nepalese blauwhelmen die cholera naar Haïti brachten? De cholera-variant die er dood en verderf zaait stamt uit Zuid-Azië. Omwonenden van de Nepalese militaire basis in de Artibonite-vallei bevestigden dat ze menselijke uitwerpselen uit een overstromende septische tank de dorpsrivier in zagen stromen en uit een of andere gebarsten Nepalese pijpleiding lekte nog meer zwarte derrie het kamp uit. De stank aan de achterzijde van het kamp was al veel langer niet te harden, zeggen de mensen. Ze waren al opgehouden met drinken uit dat deel van de rivier en haalden hun water verder stroomopwaarts.

Meer dan 1100 doden en tienduizenden zieken later is in heel Haïti de bevolking tegen de VN opgestaan. Vijf weken lang weigerde de VN onderzoek naar de bron van de cholera te doen. 'Daar kom je toch nooit precies achter', zeiden ze. Maar VN-artsen hadden de Nepalese soldaten in de Artibonite wel onderzocht en geen van hen was ziek. Dat overtuigde de Haïtianen niet: driekwart van alle dragers van cholera heeft zelf geen symptomen. Dat de laatste Nepalese troepenrotatie afgelopen oktober plaatsvond, na een zomer vol cholera-uitbarstinkjes in Nepal, was voor de *World Health Organization*, een VN-orgaan, ook al geen reden om nader onderzoek te plegen.

De bacterie rukte intussen van de Artibonite op naar de hoofdstad Port-au-Prince. Daar bivakkeren sinds de aardbeving in januari ruim een miljoen mensen hutje mutje onder stukken zeil, de meesten zonder stromend water of latrines. Smerige drab sijpelt de open stadstrioelen in. Toen demonstraties tegen de VN steeds gewelddadiger werden en demonstranten zich ook tegen andere buitenlandse hulpverleners keerden, zwichtte de VN. Ze gaan nader onderzoek doen. Knarsetandend, want de resultaten kunnen wereldwijd heel vervelende gevolgen hebben. Of Nepal ooit nog in VN-dienst wil is bijvoorbeeld maar de vraag. Nepal voelt zich diep in de nationale militaire eer aangetast. Sinds 1958 dienden 80.000 Gurkha's in VN-vredesmissies.

Op dit moment zijn het er 3700 in dertien missies, tot de laatste man gekeurd en in puike conditie. Nooit en nergens hebben de Gurkha's cholera of ander smerigs rondgestrooid en de suggestie dat dat in Haïti nu wel gebeurt, is kwaadaardig en op niets gebaseerd, zegt Nepal. Gaan de Gurkha's weg als een 'kwaadaardige' laboratoriumuitslag uitwijst dat zij de cholera-bron zijn? Of wachten de Haïtianen daar niet op en smijten ze de Gurkha's het land uit?

En wat gaan Nepals buurlanden India, Pakistan en Bangladesh doen? En andersom: wat doen de bevolkingen van gebieden waar Aziatische blauwhelmen dienen? India, Pakistan en Bangladesh zijn de grootste troepenleveranciers van de VN: 30 procent van alle blauwhelmen komt uit één van die drie landen. Worden ze voortaan gewantwoord als potentiële cholera dragers? Zijn het potentiële cholera dragers? VN-vredesmissies kampen toch al met problemen als het gaat om vertrouwen bij lokale bevolkingen. Blauwhelmen worden beschuldigd van systematische verkrachtingen (in Sierra Leone, Soedan, Congo), medeplichtigheid aan genocide (Kosovo en voormalig Joegoslavië), steun aan verkrachters en moordenaars (Congo), smokkel (Congo) en van drankmisbruik, zwarte markthandel en het verspreiden van aids (overal en nergens).

De VN-missie in Haïti is de vijfde sinds 1993. VN-militairen hebben in die jaren levensgered bij overstromingen en criminele bendes onschadelijk gemaakt. Ze hebben in die jaren ook ongewapende demonstranten doodgeschoten, dodelijke verkeersongelukken veroorzaakt en minderjarige meisjes seksueel misbruikt in ruil voor eten. Een hele eenheid van 114 blauwhelmen uit Sri Lanka is ervoor naar huis gestuurd.

Aan de poorten van de hoofdstedelijke cholera-kliniek van Artsen zonder Grenzen rammelen roerige mensenmassa's. Niet omdat ze ziek zijn, maar omdat ze hopen op werk. Veel andere baantjes dan zieken aan het infuus prikken zijn er niet. ■